MICHAEL TERPAK CHILE
UKRAINIAN SERVICE
USIA-VOICE OF AMERICA
HEU BLDG. ROOM 2317
WASHINGTON D.C. 20547

Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 99. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 25-го ТРАВНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, MAY 25, 1984 No. 99. VOL. XCI.

Створено Видавничий Фонд М. Грушевського

Ню Йорк (ПС-УІТ). — З нагоди відзначення 50-ліття смерти найвидатнішого українського історика і першого президента Української Народної Республіки Михайла Грушевського, Українське Історичне Товариство створило Видавничий Фонд ім. М. Грушевського.

Цей Фонд призначений на видання наукових і публіцистичних праць історика, а також джерельних і довідкових публікацій, присвячених життю і діяльності М. Грушевського. До друку вже підготовано вибір його історіографічно-біографічних студій, присвячених творцям України, таким історикам і суспільним діячам як В. Антонович, М. Костомарів, П. Куліш, І. Франко, М. Драгоманов і інші. Видається також науковий збірник-спеціяльний випуск „Українського Історика", присвячений М. Грушевському, а також біо-бібліографічні видання. Також заплановано видати збірку публіцистичних статтей М. Грушевського. УІТ, яке проголосило 1984 рік — роком М. Грушевського, ставить тверді основи під „Грушевськознавство" — важливу українознавчу дисципліну.

УІТ з подякою згадує перших будівничих Видавничого Фонду М. Грушевського: В. Котенка з Чикаго (пожертвував 500 дол.), Дарію Витанович, Г. Свободяника, проф. Л. Винара (по 100 дол.), які дали добрий початок. Управа УІТ звертається до всіх українських установ і українських громадян допомогти розбудувати Видавничий фонд М. Грушевського і тим самим причинитися до тривалого відзначення пам'яті найвидатнішого наукового і суспільного українського діяча в XX столітті.

Пожертви можна надсилати на адресу: Ukrainian Historical Association, M. Hrushevsky Fund, P.O.Box 312, Kent, Ohio 44240.

У ЗСА пожертви на Видавничий Фонд УІТ можна відтягати від державного податку.

Появилось друге видання повісти І. Филипчака

Клифтон, Н.Дж. — Цього року книжку „Княгиня Романова" Івана Филипчака перевидав його син д-р Борис Филипчак, перше видання якої опубліковано в Коломиї в 1927 році. Давню обкладинку Василя Дядинюка відновила Марта.

Найкраще подію появи цієї історичної повісти характеризує письменниця Ірина Дибко, дружина д-ра Б. Филипчака: „І ось, історична повість 'Княгиня Романова', видана в 1927 році в Коломиї, ще раз заговорить в Америці, бо її син перевидає. Перевидає, щоби в прогалині нашої літератури про княжу добу, книжка 'Княгиня Романова' стала нерозлучним другом молодої людини. Щоб незламність Княгині Романової стала дороговказом для молодих українок-матерей. А хоробрість молодого короля Данила — простелювала шлях молодим юнакам до єдиної мети — вільної України."

У дальшому І. Дибко пише, що за цією книжкою ще слідуватимуть „Будівничий Держави" і „Дмитро Детько".

Ця повість І. Филипчака — це вже третя з черги книжка, перевидана в Америці. У 1982 році Фундація Дослідження Лемківщини і д-р Б. Филипчак теж перевидали книжку І. Филипчака — „За Сян", як і в 1983 році — „Кульчицький, герой Відня" — українською та німецькою мовами.

Повість — в ціні 8 долярів включно з поштовою оплатою — можна замовляти, звернувшися на адресу: Iryna Dybko, Crescent Ave., Passaic, N.J. 07055.

ЛІТНІЙ СЕМІНАР УВАН

Гантер, Н.Й. — Літній семінар Української Вільної Академії Наук в ЗСА відбуватиметься цього року від 19-го до 24-го серпня тут у пансіоні „Карпатія". У програмі виступатимуть: проф. Марта Богачевська-Хомяк — „Жіночий компонент в українському русі", д-р Жан-Пол Гімка — „Галицьке село: від давнини до просвіти". Ближчі інформації можна отримати у д-ра Олега Третяка, 2227 Грін вулиця, Філядельфія, Па. 19130.

В Ню Йорку помер А. Прятка

Ню Йорк. — У понеділок, 21-го травня 1984 року, тут несподівано помер у невияснених обставинах на 27-му році життя сл. п. Андрій Прятка.

Він народився 22-го квітня 1957 року в Польщі, на так званих „відзисканих землях" і 4-річним хлопчиком приїхав з батьками до З'єднаних Стейтів Америки. Від наймолодших літ сл. п. А. Прятка віддано працював у Спілці Української Молоді Америки (СУМА), перейшовши перед тим усі передбачені правильником табори, включно до вишкільного, брав участь в керівництві таборів в пізніших роках, був виховником і опікуном молоді, любив працювати з підлеглими йому молодшими друзями, був взірцем для багатьох своїх ровесників в кожному відношенні.

Сл. п. Андрій Прятка

Під час студій належав до Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського (ТУСМ) і виконував там різні дуже часто керівні функції. Також був активний в СУСТА як член його Управи.

Обставини його передчасної невиясненої ще смерти перевіряє під теперішню пору нюйоркська поліція, тим більше, що смерть наступила в чужому помешканні, серед чужих людей, здогадно на удар серця.

Панахиди правились в четвер і п'ятницю, 24-го і 25-го травня, о год. 7:30 вечора, в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку при 7-ій вулиці. Похорон — в суботу, 26-го травня, до церкви св. Юра, а потім на український православний цвинтар св. Андрія в Савт Бавнд Бруку.

Покійний залишив у глибокій жалобі дружину Наталку, з якою тільки рік тому одружився, батьків Параскевію і Стефана, двох братів — Богдана і Юрія, велику родину в ЗСА й інших країнах українського поселення та українську спільноту, зокрема тисячі його друзів із СУМА, ТУСМ і СУСТА.

ПАТРІЯРХ ЙОСИФ ДЯКУЄ ЕКЗИЛЬНОМУ УРЯДОВІ УНР

Рим. — З Українського Інформаційного Бюра переслано листа Патріярха і Кардинала Йосифа Сліпого у відповідь на відвідини представника Уряду УНР проф. Ярослава Рудницького, який був на авдієнції у Патріярха 4-го квітня ц.р. та зложив відповідну заяву від Уряду УНР.

Про ці відвідини та зміст заяви подавала редакція „Свободи" окрему вістку в числі з 26-го квітня ц.р.

Лист Патріярха, датований 7-го травня 1984 року до президента Миколи Лівицького, звучить:

Високодостойний Пане Президенте!

Прийміть від мене мою сердечну подяку за історичний Декрет легалізації і визнання українського католицького Патріярхату. Це великий акт легітимного Уряду Української Народної Республіки і відповідає духові Конституції та постанов Української Народньої Республіки з хвилиною її щасливого постання в 1917 році.

Велике Спасибі Вам за зрозуміння і вагу створення Українського Католицького Патріярхату.

Благословення Господнє на Вас!

Христос Воскрес!

† Йосиф
Патріярх і Кардинал

Залізний фонд Семінарії св. Василія Великого зростає

Стемфорд, Конн. — Збіркова кампанія на фонд Семінарії св. Василія Великого проходить з великим успіхом. Досі зібрано приблизно 800,000 долярів і пожертви впливають від поодиноких громадян, від організацій та від тих, які задеклярували гроші на вирівняльний фонд.

Збірка досі була переведена поштовою дорогою — листами до парохіян та організацій в ЗСА, але тепер починають творитися в поодиноких місцевостях окремі комітети для збіркової кампанії.

Такий комітет створено тепер на терені міста Рочестер і його очолив Василь Ц. Бабій, а почесним головою є о. Віктор Поспішіль, парох церкви св. Йосафата. Подібний комітет у Йонкерсі зібрав вже 20,000 долярів на Залізний фонд.

Ціллю збірки є осягнути суму 1,500,000 долярів і єпископ Василь Лостен звертається зі закликом до всіх українців показати підтримку цій акції, яка звернена на майбутнє української громади в ЗСА, що потребує українських священиків.

Посвятили нову церкву в Солоні, Огайо

Солон, Огайо (С. Кікта). — У неділю, 20-го травня, Владика Роберт Москаль посвятив першу в новій епархії св. Йосафата нову церкву св. Марії в Солоні, Огайо, що є одною з громад Великого Клівленду. Співслужителями були деякан Огайського деканату о. шамбелян Лев Адам'як з Янгставну з вісьмома священиками; диякoнував о. З. Волощук з Кентону. Присутні були також чотири священики з Рутенської Епархії в Пармі і при кінці бенкету римо-католицький єпископ Антон Піла з Клівленду. У погану, сльотну погоду на врочистості прибули парафіяни, розкинені по оселях у трьох повітах, та численні гості з Парми — разом 320 осіб.

Посвячення і бенкет вели англійською мовою; Архиєрейську Літургію — церковно-слов'янською мовою, при співах церковного хору під кермою Анни Пап. Бенкетом проводив Данило Бобечко, а українською мовою вітав Владику і промовляв на бенкеті проф. д-р Михайло Пап. В часі врочистостей промовляли: Владика Роберт, єпископ Піла (італійського роду), парох о. Степан Зарічний, декан о. шамбелян Л. Адам'як, попередній парох о. Яків Мельник з Мелровз Парку, діяч Йосиф Новак, о. шамбелян Л. Тимків і посадник 16-тисячного міста Солону Чарлз Смерсіна, який дарував Владиці Робертові золотий ключ до свого міста.

Парафію св. Марії започаткували 7-го січня 1952 року у східньому Клівленді, і там же 14-го жовтня 1956 року посвятили власну гарну церкву. З приходом у дільницю чорного населення кількість парафіян зменшилася до 25 родин, і тому в 1980 році церкву продали, а парафію перенесли на полудне, до Солону, в якому на вісім-акровій площі за минулих 10 місяців збудували коштом 550,000 нову церкву з місцем на 250 осіб і при ній залю на 350 осіб, а побіч приходство. В Будівельнім комітеті трудилося дев'ять парафіян під проводом о. С. Зарічного; окремий Комітет посвячення церкви працював під кермою Д. Бобечка, Й. Новака і проф. М. Папа. Цей Комітет видав 36-сторінкову брошуру і окремо текст обряду посвячування церкви.

Ця нова будова УКЦеркви є одним з пам'ятників 1000-ліття християнства в Україні. У брошурі надруковано, між іншими, також благословення від Патріярха Йосифа.

Знов заговорили про Р. Валленберґа

Єрусалим. — Ізраїльське пресове агентство поінформувало, що в мадярському журналі „Історія" появилась правдива розповідь про зникнення відомого шведського дипломата Рауля Валленберґа, яка ніяк не вкладається у видуману НКВД історію совєтського зразку.

Згаданий журнал пише, що Р. Валленберґ, який під час Другої світової війни врятував біля 100,000 мадярських жидів перед видимою смертю і постарався для них пашпорти на виїзд за кордон, був схоплений совєтськими військами 17-го січня 1944 року, коли він разом із своїм помічником перебував в дорозі до Дебречина, де мала відбутись зустріч між ним і совєтським командуванням.

З тих часів, — пише журнал „Історія", — пропав його слід. В совєтській офіційній версії говориться, що Валленберґ помер в московській тюрмі Лубянка в червні 1947 року. У згаданій статті натомість автори твердять, що „його доля ще й досі не вияснена". Крім того мадярський журнал згадує про пам'ятник Р. Валленберґа, який в 1949 році потаємно зник з постументу, кілька днів перед його відкриттям. Пам'ятник зображував людину, яка списом убиває змія, і був напис, що ця символічна скульптура присвячена шведському дипломатові.

Численні політичі в'язні, які були звільнені після смерти диктатора Йосифа Сталіна і під час так званої хрущовської відлиги заявили, що вони чули про долю Валленберґа в совєтських ҐУЛагах, далеко після 1953 року, що, очевидно, також заперечує совєтські версії про його смерть.

Совєтський генерал згинув в таємничих умовах

Москва. — „Красная Звєзда", офіційна газета совєтської армії, подала некролог 22-го травня, про ген. Семйона Ф. Романова, який „згинув, виконуючи службу" на 62-му році життя. Некролог підписали найвищі совєтські військові особи — міністер оборони Дімітрій Ф. Устінов, маршал Віктор Куліков та інші високі військовики.

„Красная Звєзда" не подає де помер ген. Романов, але в пресі Східньої Німеччини інформують, що він помер у Східній Німеччині, де був відряджений від 5-го травня ц.р. Звичайно коли совєтський уряд повідомляє, що хтось помер „виконуючи службу", це значить, що загинув у нещасливому випадку або в інший неприродний спосіб.

Перенесення ген. Романова до Східньої Німеччини було для нього свого роду деґрадацією після того, як він виконував завдання відповідального за летунську оборону в СССР. На тому пості він був у часі, коли совєтські джети 1-го вересня 1983 року зістрілили цивільний корейський літак та тим причинилися до загибелі 269 невинних людей, що викликало широкий відгук неґодування у цілому вільному світі. Ген. С. Романов був після того випадку офіційним речником совєтської армії, який сказав, що корейський літак був подібний до американського розвідчого літака типу РС-135 та зіґнорував стрільна осторогі.

Про долю тих військових чинників, що мали безпосереднє відношення до випадку ходили різні суперечні вістки. Одні казали, що вони отримали за цей інцидент, найвищі військові відзначення, другі переконували, що їх покарано. Ген. С. Романов був у військовій службі від 1940 року, та йшов вгору у військовій кар'єрі, а від 1979 року працював у головній квартирі протилетунської оборони. Він отримав звання „Героя Совєтського Союзу" та десятки інших військових відзначень. Чому його перенесли до Східньої Німеччини на нижчий і менш престижевий пост, ніде не було вияснено.

В Сальвадорі засудили вбивників

Закатесолюка, Ель Сальвадор. — Суд над п'ятьма оскарженими, що розпочався тут у середу, 23-го травня, над колишніми ґвардійцями національного війська, які брали участь у голосному відтоді вбивстві чотирьох американських місіонерок-сестер у 1980 році, тривав без перерви цілу добу і вже в четвер, 24-го травня, вся справа перейшла до рук п'ятичленної Лави присяжних, яка лише після одногодинної наради визнала підсудних винними в скоєному злочині. Дві жінки й три чоловіки з Лави присяжних, яким дається особиста охорона лише на два тижні (хоч є побоювання помсти з боку прихильників засуджених військових), вислухали уважно свідчення свідків і аргументи правників, і, як цього і сподівався судля Бернардо Рауда Мурсія, який головував на суді, визнали винуватців винними, бо докази провини підсудних були аж надто вимовними.

Тепер суддя Рауда має до свого розпорядження 15 днів, щоб винести присуд кари. Засуджені, кожний зокрема, можуть дістати максимум по 30 років тюрми за кожне вбивство, бо в Сальвадорі конституція забороняє смертну кару.

Злочин убивства чотирьох сестер-монахинь особливо викликав гостре обурення в ЗСА і скрізь по світі, бо монахинь перед вбивством було поґвалтовано, а потім поховано в мілкому гробі, де й знайдено було їхні понівечені тіла. Ці сестри були: Іта Форд і Мавра Кларк, обидві Марінольські сестри; Дороті Казель, урсулінка, та Джін Донован, католицька релігійна діячка.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД видворив члена англійської амбасади в Москві, Джана Барнетта, не подаючи до того причини. Барнетт був недавно у Лондоні, де свідчив у таємничій досі справі англійського банкового спеціяліста, що буцімто покінчив самогубством минулого року в Москві. Як тепер стало відомо, його смерть не була самогубством і вона пов'язана з широкою шпигунською сіткою Великої Британії і СССР. Офіційне видалення англійського дипломата є відповіддю на видалення з Великої Британії Аркадія Ґука, першого секретаря совєтської амбасади в Лондоні, який діставав таємні військові інформації від англійського шпигуна.

В БЕЛЬГІЇ ВИДАЛЕНО члена совєтської торговельної місії за те, що він старався видістати таємні інформації НАТО. Бельгійський уряд заповів, що в найближчому часі видалить ще двох членів совєтської місії. Незалежно від видалення члена совєтської місії, бельгійський уряд повідомив, що 3-го травня наказано двом чеським дипломатам опустити країну за підозріння в шпигунстві.

ЧЛЕНИ ПОЛЬСЬКОЇ „Солідарности" поінформували, що вони ховали перед владою совєтського військового дезертира від 1981 року. В підпільному інтерв'ю він сказав, що від того часу його переховували у двадцятьох різних домах. Це вказує на те, що члени „Солідарности" мають далі силу та велику сітку прихильників, коли можна через такий довгий час переховувати людину перед поліцією. Совєтський дезертир у своєму інтерв'ю сказав, що причиною його втечі було бажання жити краще на Заході. Він думав продістатися до Західньої Европи, але коли його заскочило проголошення воєнного стану в Польщі, він рішив піддатися під опіку „Солідарности". Перед втечею він був вояком совєтської армії на Шлеську.

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ в Індії інформують, що з Афганістану доходять вістки про те, що совєтські чинники бажають закінчити бої з повстанцями в околиці Кабулю, куди мала прибути 11-го травня делеґація з СССР, щоб розпочати переговори з провідником повстанців Агмадом Шах Массудом. Як відомо він проголосив тепер на п'ять днів перемир'я, щоб обидві сторони могли позбирати своїх вбитих та поранених. Совєтські війська понесли на тому відтинку великі втрати у людях.

У ГРЕЦІЇ РОЗГОЛОСУ набрала справа фінансової допомоги для найбільшого грецького щоденника, яку давали члени совєтської розвідчої служби. Так зізнав тепер на процесі один із членів видавничої спілки того щоденника, обороняючи грецького журналіста, який написав книжку, подаючи інформації про те, що грецький щоденник „Етнос" був заснований з допомогою совєтського КҐБ. Власник щоденника заскаржив журналіста за неправдиві інформації і тепер іде з того приводу процес.

ОЛЕКСА ТИХИЙ НЕ ЖИВЕ

Джерзі Ситі, Н.Дж. — З України, у середу, 23-го травня, надійшла сумна вістка, що з лав борців за людські й національні права України на початку травня цього року вибув назавжди Олексій Тихий, український правозахисник і незламний борець за волю України. Помер в тюрмі цей член-основник Української Гельсінкської Групи в ближче невідомих обставинах, хоч за життя О. Тихого вже давно побоювалися зокрема його друзі та колеги з правозахисного руху.

Св. п. О. Тихий

Вже в 1977 році, в документі ч. 2, написанім поміж 24-им серпня і 1-им вересня, під заголовком „Нові репресії і новий етап правозахисного руху в СССР", що його вислано „Головам Урядів країн учасниць нарад в справі безпеки й співпраці в Европі", підписаному членами Московської групи Єленою Боннер, Петром Григоренком, Мальвою Ландою та ще трьома прізвищами, і членами Української Гельсінкської Групи — Олесем Бердником, Іваном Кандибою, Левком Лук'яненком, Оксаною Мешко і Ніною Строкатою, сказано: „...довелося Олексі Тихому (знову) стати підсудним на судовому процесі. Він став жертвою поліцейської розправи, яка загнала в смертне коло ... визначного педагога"; і далі: „Олекса Тихий... йому всього 50 років... Його судять як рецидивіста — і дають 10 років ще тяжчого спеціяльного режиму. Правда, згідно з законом судити його як рецидивіста не можна: перше засудження погашене строком давности, — але що таке закон, коли треба виконати позасудовий вирок: немолодого і хворого чоловіка живим на волю не випускати!".

Народився Олекса Тихий 27-го січня 1927 року на хуторі Іжевці Донецької области. Він мав дружину Ольгу і двох синів. З фаху — учитель. Навчався О. Тихий у транспортному і сільськогосподарському інституті. Закінчив успішно Московський університет, після чого працював завідувачем навчальної частини середньої школи в Донбасі. Вперше він був заарештований в 1957 році і тоді ж засуджений на сім років тюрми і на п'ять років позбавлення громадянських прав за „український націоналізм".

Повернувшись з ув'язнення в 1964 році, О. Тихий працював робітником, пожежником і будівельником, але вже через три роки його знову заарештували і засудили на 10 років ув'язнення і п'ять років заслання, бо він вів роз'яснювальні розмови з робітництвом на теми, які торкалися заборонених в „країні рад" тем русифікації української мови, культури в Донецькій області, і про те, як слід би проводити вільний час робітникові, щоб він з нудьги і сірости життя та безвиглядности свого убогого стану не заливав себе горілкою. Тобто О. Тихий продовжував свою „роботу учителя", але учнями були в нього тепер не

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН, запитаний кореспондентами під час пресової конференції у вівторок, 22-го травня, про справу академіка Андрея Сахарова, заявив, що він волів би не говорити про цю справу у процесі старання Уряду допомогти йому і його дружині Єлені Боннер, але висловив надію, що совєтські речники випустять обидвох за кордон, або принаймні дозволять Боннер виїхати на лікування до країни, яку вона собі вибере.

НЕВІДОМІ ЗЛОЧИНЦІ, вдаривши тяжким інструментом по голові 78-річного тестя губернатора Маріо Квомо, Чарлза Раффа, батька дружини губернатора Матілди, непритомного залишили його на опущеній дільниці у східній частині Ню Йорку. Очевидно, поліція підозріває, що мотивом нападу злочинців на Раффа був правдоподібно грабунок, бо в кишенях збитого не знайдено жадних грошей. Знайдений у непритомному стані Ч. Рафф був перевезений до шпиталю, але лікарі побоюються, що вони будуть змушені усунути одне дуже пошкоджене око, з якого текла кров, коли його санітари забирали до каретки поготівля. Він перебуває у критичному стані у нюйоркському медичному центрі.

КОЛИШНІЙ ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ, а тепер передовий кандидат на президента від Демократичної партії Волтер Мондейл хоч і твердить, що виграє передвибори у двох великих стейтах Каліфорнії і Ню Джерзі і отримає номінацію своєї партії на Конвенції в липні ц.р., все одно має страх, що евентуальна коаліція двох інших кандидатів сенатора Ґері Ґарта і проповідника Джессі Джексона, може зруйнувати його мрію. Прихильники Мондейла і ті, які його всеціло підтримують та фінансують його кампанію, роблять тепер розпачливі заходи, щоб знецінити Ґарта і Джексона, інші знову, як наприклад колишній сенатор Джордж МекҐоверн, який також був кандидатом демократів на становище президента кажуть, що тільки поєднання Мондейл-Ґарт може врятувати партію від розбиття. Погляди Мондейла різняться від поглядів багатьох провідних демократів, які думають, на підставі опитів, що Ґ. Ґарт має всі вигляди виграти передвибори в усіх п'ятьох стейтах.

У наступному числі Українського Тижневика:

In The Weekly, May 27:

- Oleksiy Tykhy reported dead.
- Rep. Fascell blasts Soviet decision on parcels.
- Interview with AHRU's Ihor Olshaniwsky.
- Plus Dissident sketch, Washington Connection, Sounds and views, Panorama, plus all our regular features.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Привіт українським жінкам

Двадцята Конвенція Союзу Українок Америки — це формально ніби тільки загальні збори одної із кількадесяти українських організацій в Америці. Насправді це свято не тільки членкинь цієї організації і не тільки всього українського жіноцтва, але й усіх українських людей у світі сущих. Бо ця Конвенція — це водночас 100-річний ювілей українського жіночого руху, який пригадує нам, яку ролю українська жінка грала в житті України — від княжих часів по нинішній день.

Коли пригадати, що в 1884 році Наталя Кобринська заснувала в Станиславові (Тепер Івано-Франківську) Клюб Руських Женщин і як виглядає сьогодні український жіночий світ, то невідомо чи рахувати, що тих минулих сто років був довгим чи коротким часом. Одно правдиве, що українські жінки не марнували часу. Ступав український жіночий рух стомилевими кроками вперед, щоб наздігнати жіночий рух у західньому світі, який боровся за повну рівність прав з чоловіками — у політиці, громадському житті, у здобуванні освіти, у допущенні до всіх варстатів праці, за визнання жінки повноправною і повновартісною з чоловіками в усіх ділянках життя родини, громади, народу, культури світу. Сьогодні трудно повірити, що був час, коли жінка була „власністю" чоловіка, сьогодні трудно повірити, що треба було довго боротися жінкам за право допущення їх до середньої та згодом до вищої школи. Коли за несповна двісті років велетенські пустирі між двома океанами, рідко заселені автохтонними індіянами перетворились в наймогутнішу великодержаву у світі, то названо це „американським чудом". Коли ж на протязі одного сторіччя українські жінки перетворились з Товариства Руських Женщин у цю спільноту, яку вони становлять сьогодні — то це також чудо, перед яким треба схилити чоло у подиві та найглибшій пошані.

Цікава річ, що вже за античних часів жінки були володарками на Близькому Сході, були володарками за середньовіччя і в новітній історії, а все ще були одночасно дискриміновані і упосліджені у примітивних правах людини і громадянина. З історії українського жіночого руху знаємо, що перед Першою світовою війною у 1909 році Клюб Русинок і Кружок Українських Дівчат у Львові об'єдналися у Жіночу Громаду, з якої виріс Союз Українок. З історії українського війська знаємо, що в рядах Українських Січових Стрільців були добровільці-жінки і за визвольної війни-революції в Україні жінки були активними борцями в різних повстанських загонах. За польської влади між двома світовими війнами жінки були активними і в леґальному і підпільно-революційному житті. Закатованою польськими поліційними посіпаками була Ольга Басараб і розстріляними за німецьких часів були Леся Підгірська і Олена Теліга і багато інших, які мали відвагу протиставитися варварському режимові „юберменшів". І совєтські танки торощили жінок в далекому ҐУЛаґу в Караганді. Святій Ользі поклоняємося в цьогорічному святкуванні тисячоріччя християнства в Україні і Марта Борецька стала символом героїні за княжих часів. І всі ці постаті складаються на авреолю мучеництва чи авреолю величі репрезентованого жінкою становища. Водночас українська жінка, як кожна інша у широкому світі, залишалася вірною своєму природному покликанню сестри, дружини, матері, виховниці. І коли викопана на грецькому острові Мільос однорука статуя Венус та чарівна своєю нерозгаданою усмішкою „Монна Ліза" Леонарда Да Вінчі є символом краси, то й українські жінки не стоять позаду своїх посестер — жіночою красою, принадою, притаманним жіночій статі чаром.

Сьогодні у широкому світі більше жінок, як чоловіків. Немає статистики, в якій пропорції стоять українські чоловіки до українських жінок. Але це не грає ролі. Хоча минулася колишня праісторична доба матріярхату, жінки дорівнюють чоловікам у всіх ділянках родинного, громадського, державного і культурного життя. Ґолда Меїр, Марґарета Тачер чи Індіра Ґанді ввійшли вже до історії своїх націй нарівні з чоловічими державними мужами. Немає сумніву, що жінки у широкому світі — і також в українському світі займуть ще ті становища, які їм ще покищо недоступні. І своїм розумом, характером, досвідом і здатністю не будуть позаду чоловіків. І залишаться назавжди жінками — дружинами, матерями і виховницями дітей — бо такий закон їхньої природи. І за це тим більше їх треба шанувати і їм поклонятися — жінці-громадянці, жінці-професіоналістці, жінці — творчій у всіх ділянках культури, і жінці, що є символом краси. Привіт XX Конвенції Союзу Українок, яка є святом усіх українських людей!

Людмила Мойсеєва

ВІЧНУ СЛАВУ ЙОМУ ДЗВОНЯТЬ ЖИВІ СТРУНИ БОЯНА

(Пам'яті Симона Петлюри)

Коли впаде на полі бою воїн-герой, то не тільки сльози, але й вічні вінці, звиті з блискучої слави, квітчають його безсмертне ім'я. Коли впаде від кулі скритовбивці Державний Муж — символ незалежницьких змагань народу і його Головний Отаман, то на його передчасну могилу схиляться в пурпур повиті прапори України, а молитва за його і його героїчний чин полине до неба, щоб просити заступництва небесного для продовжування святого діла того, хто злою грою долі загинув перед порогом обіцяної землі. І полинуть також вислови вдячности, що був цей Великий Син України поміж нами, що був Вождь, який очолив українські Визвольні Змагання за нашу правду і за нашу волю.

Колись вірили варяги півночі, а за ними і люди у нашій вітчизні південній, що героїв, впалих на полі бою, забирають небесні посланці до Вальгалли, місця перебування всіх Лицарів без страху й без догани, де вони живуть у вічній славі перед лицем Творця. Чи ж не радісно було б від думки, що вічна нагорода у легендарній Валгаллі, а згідно з християнською вірою — в раю, чекає на кожного, хто не боявся у житті віддати душу за друзі своя...

У княжі древні часи найвищою нагородою для воїна вождя була вічна слава, що її рокотали струни Бояна живії: „Боян же, братіє, не 10 соколов на стадо лебедів пущаше, но своя віщія персти на живая струни вскладаше, они же сами Князем славу рокотаху"... І цей звичай продовжують українські поети-співці, які ось понад півстоліття виспівують славу Головному Отаманові, створивши навколо нього німб із перлин поезії. Хто з нас не знає надхненних поезій Євгена Маланюка, присвячених Петлюрі? Інші поети України склали свої вірші — в пошану Великому Українцеві, Отаманові, що від його імени й досі тремтять з люті і жаху відвічні вороги України.

Всі ці вірші ось знову лунають з багатьох сцен цього місяця скрізь по українських поселеннях у вільному світі. Так і має бути — це вірші — деклямації, без яких на академіях не обійтися. Але є вірші не для академій. Ось передо мною вірші, що, згідно з оцінкою дуже тямущих двох українських літературних критиків, „сильно переростають свої постійні функції для деклямацій на академіях — і стають перед нами, як поезія особливо серйозного, надхненного та очудненого звучання, втіленого в досконалих поетичних формах сучасного поетичного досвіду". Це патріотичні вірші поета-воїна Визвольних Змагань Олекси Стефановича.

Це всього чотири поезії, присвячені пам'яті Петлюри. Здавалося б — зовсім невеликий доробок поетичний, але які вони — оці чотири вірші: — стануть бо вони за цілу монографію!

Це насамперед сонет — „Багряна піраміда", потім тристрофна — „Вони злились в єдину гаму", „Молитва", а далі тільки чотирирядкова строфа „І вірю я у сон цей".

Їх написав Стефанович для Петлюри, якому поклонявся все своє життя. Бож це Симон Петлюра вів його, вісімнадцятилітнього юнака з Волині, до бою у „Вчорашньому", коли гук, мати, був гук який! — то дорогами полум'яними йшли у Київ твої полки:

„Задвигтіла гора
Андрієва,
Клекотить Михаїлів
град...
Слава дневі вступу до
Києва,
Слава граду й війську
стократ!"

І була Слава і була Перемога. А потім перемога заслонилася Хресною дорогою поразки. — Після виликих і славних чинів — прийшла гірка еміграція, сповнена терпінь, трудів і самопожертви для Головного Отамана, коли працював і працював для України, аж поки підступна куля Шмуля Шварцбарта скосила славне його життя:

Постріл в Парижі 25-го травня 1926 року пролунав гуком апокаліпси по Україні і по всьому світі, де жили українці. У Празі на смерть Симона Петлюри відгукнувся Стефанович, оплакавши смерть Вождя „Багряною пірамідою", розуміючи, що Петлюра — це ще один Розп'ятий за українську правду Праведник і це його смерть в страшний час розгулу „червоного терору" на Україні, знову окупованій відвічними її ворогами, — вінчає небострімку гору українських національних жертв. Основою цій піраміді — були також Крути і Базар. Були розстріли героїчних українських повстанців, які програли боротьбу з рук стократно переважаючого ворога і тепер приймали від розюшених люттю чужинців-чекістів мученицьку смерть:

Від неї кров — сторіками
сторік, —
Земля наскрізь гарячкою
просякла.
Вона встає, багряна,
хмаросягла,
Уся — німий в пустиню
синю крик.

(Закінчення на стор. 4)

З МОГО ВІКНА

Іванна Савицька

Розбита мисочка

(Картина з життя Чикаго)

Ганна не пам'ятає, скільки їй літ. Вони, ті літа нанизані, мов коралі, на довгупредовгу нитку, що ось, ось обірвати вже хочеться під тягарем життя. Уздовж „коралів", — вузлики ударів долі, найперше смерть найдорожчих, потім розлука зі синами, мандрівка в незнаний світ, довга, важка недуга, і врешті шпитальні стіни, ліжко, безсилля і цілковита самотність.

У прив'ялій вже пам'яті оживають іноді картини росяного дитинства, снуються магічними лініями по білій, екранній стелі, і зразу все те мішається із запахом шпитальних ліків, із шелестом халатиків, із стукотом возиків на ґумових колесах, із уколами, що вже не болять. Їх забагато, щоб боліли...

— До вас гості, бабусю, — каже медсестра.

— До мене гості? — І очі старенької заблистіли слізними росинками, як теплі; жіночі, милосердні руки гладили сиве волосся, доторкались ніжно чола і дрібненьких морщин, а потім розгорнули дарунок, — маленьку мисочку з України, таку простеньку, з жовтим вузьким беріжком.

Ганна підвелась з подушок, приглядалась мисочці, цілувала її, гладила ніжно.

— Оця мисочка пахне Полтавою, пахне отим чорноземом. Ця мисочка, — то моя Україна... І нагло, приспішений рух піклувальниці, необачний доторк до ліжка, — і мисочка цокнула, застогнала, покотилася по підлозі, розсипаючись у дріб'язки.

Ганна захлипала, втратила сили, і здавалось, що „нитка з коралями" увірветься кожної миті.

Зразу покликали лікаря, заметушились біля хворої, а шпитальна прислуга (дивним -дивом) біля збитої мисочки. Зголосились зразу добровольці, знатоки керамічного діла. Вони збирали черепки, ліпили, мазали, підмальовували де треба, і знову поклали біля Ганни її мисочку. Подих полтавської землі зробив чудо. „Нитка з коралями" не те, що не прорвалася вона, наче весняна вітка, наливається соками життя, пнеться до сонця.

Ганна поволі видужує, Ганна нанизує на нитку нові коралі....

Іван Кедрин

МАРУСЯ БЕК

Вперше я побачив Марусю Бек і познайомився з нею докладно 16-го грудня 1972 року в Лондоні, в першому дні 7-ої сесії Української Національної Ради. Коли несподівано, в наслідок немудрого збігу обставин, вибрали мене на голову сесії, я мав нагоду на протязі чотирьох днів тривання сесії ближче придивитися усім її учасникам. Присутніми були також люди з високою освітою, поважні розумні. Проте ніхто не міг форматом рівнятися з Марусею Бек, яка не тільки звертала на себе увагу своєю зовнішньою поставою — висока, статна, дородна, з виразними познаками глибокої особистої і політичної культури — але й тим невхопним і невидним чаром, який віє від кожної непересічної індивідуальности. Коли я звітував у „Свободі" про хід і вислід 7-ої сесії УНРади, то підкреслив, що поруч із збереженням УДЦентру, якому загрожував розвал, найбільшим успіхом цієї сесії була присутність Марусі Бек. Це не була куртуазійна фраза, а ствердження правди — ім'я-прізвище Марусі Бек наче автоматично підносить вартість кожного діла, до якого вона причетна.

„Енциклопедія українознавства" — це один з найбільших осягів вільного українства в діяспорі. Але немає такого досконалого твору (за вийнятком Святого Письма), в якому не було б ніякого „але". У даному випадку треба ствердити, що при всій величезній заслузі „ЕУ" для української культури, „але" стосується, ствердження, що у відношенні до Марусі Бек вона ЕУ, не склала іспиту. Читаємо там: „Бек Марія (нар. 1908), адвокатка, громадська діячка в ЗСА, редакторка жіночого журналу „Жіночий Світ" (1933-34), управителька українського павільйону на світовій виставці 1933 в Чикаго, перша жінка-радна в Дітройті". Крапка. Цей спогадовий нарис не має на цілі подавати життєпис Марусі Бек. Усе ж необхідно доповнити наведених п'ять рядків з гаслової „ЕУ" інформацією, що в роках 1950-1970 Марусю Бек вибирали в Дітройті п'ять разів до Міської ради, — що вона була в роках 1952-58 головою цієї Міської ради, і як така, після смерти посадника міста, була діючим посадником Дітройту в роках 1958-62. Займала керівні пости в різних місцевих американських організаціях, водночас була ініціяторкою і меценаткою українських літературних і мистецьких конкурсів, була проголошена „Жінкою поступу" Дітройтською пресою і „Жінкою року", отримала медалю й грамоту у „Тижні поярмлених народів" за Д. Д. Айзенгавера, низка її прилюдних промов записана у конґресовому рекорді, є авторкою українських книжок для дітей і молоді під псевдонімом „Маруся Синенька", є однією з тих українських людей, які мали й все ще мають найширші зв'язки в американському політичному світі.

Народилася вже в Америці в Форд Сиτі в Пенсильванії з батьків Михайла і Анни з Войтовичів, докторат права отримала в 1932 році в університеті в Піттсбурзі, там же ходила до англомовних шкіл усіх ступенів. Проте все своє життя, за студентських часів, в роках ведення адвокатської канцелярії, в роках діяння на терені центру американського автомобільного промислу, півторимільйонового міста Дітройту, — завжди і безперервно цікавилася українською проблематикою, признавалася до українства і брала активну участь в усіх українських найважливіших імпрезах. Знаменитий двомовний промовець — палко признається до подвійного патріотизму — американського й українського та поручає підтримувати тільки тих кандидатів на американські виборні пости, які визнають за Україною право державности і таврують поярмлення України большевиками. Як американську діячку республіканського табору прирівнювали її свого часу до Клер Бут Лус, редакторки-видавця і дипломатки за Д. Д. Айзенгавера, — в українському світі Маруся Бек не має паралелі. Вона не „адвокатка, громадська діячка", — вона установа, яка вже увійшла в історію українського поселення і яку майбутні українські історики ставитимуть за зразок правильности і правдивости теорії д-ра Луки Мишуги про „дві батьківщини".

Було б нескромно називати себе приятелем Марусі Бек. Можна тільки хвалитися її прихильністю та багатократно доказаним довір'ям до автора цих рядків. Яскравий доказ своєї прихильности вона дала 3-го травня 1981 року, коли-то за її ініціятивою у тісному порозумінні з керівниками НТШ, Спілки Українських Журналістів та Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку засекречено від мене взялася за зорганізування та переведення зустрічі-вечері у великій залі УНДому в Ню Йорку з нагоди мого 85-ліття. Привезла багаті дарунки для моєї дружини і мене і виголосила (поруч із д-ром Юрієм Старосольським і редактором Антоном Драганом) промову, яка засоромила „ювілята", свідомого, що не має і частини тих прикмет, що їх йому приписувала.

Дня 17-го червня ц. р. має відбутися в Дітройті Ювілейний бенкет у честь Марусі Бек для відзначення її 50-літньої громадсько-по-

(Закінчення на стор. 3)

Олена Мельничук

Перемиський вальс

„Минають дні, пливуть роки, минуле іде в забуття" — наспівую мелянхолійно вальчик Люся Волянського й думаю про запланований на вересень з'їзд Перемишляків на Союзівці. Котрий це вже з черги? — четвертий чи п'ятий мабуть. Пригадую перший в Ню Йорку, коли ми ще всі разом з Люсьом вірили, що повернемо до „нашої мрії, далекого єдиного Перемишля, вільного рідного краю". Проте „дні минають, пливуть роки" — й разом із ними щораз більше й більше вигасає надія на поворот, щораз більше років минулого вже тут на чужині „йде у забуття" й поза цим чужинецьким минулим іноді годі нам доглянути в далекій далині жевріюче місто наших мрій.

Заспокоюючи своє непереможне бажання „доганяти літа молодії", минулої осени я рішила відвідати Перемишль. Сьогодні, з перспективи кількох місяців, вже знову бачу його в серпанку молодечих спогадів. Дійсність, одначе, була гостро-контрастна до сантиментального уявлення.

Можливо, я потребувала більше часу, щоб акліматизуватися, віднайти під цим ворожим, чужим, сучасним — рідне давньовікове наше місто: зі смутком мушу одначе сказати, що я почувала себе в Перемишлі більше чужою, ніж у Відні, який теж відвідувала в своїй мандрівці у молодість.

Тільки дорогі добрі друзі змогли попровадити мене „стежками минулого". Тому, коли думаю про наші американські з'їзди Перемишляків — вони видаються мені ще тим єдиним мостом, що лучить нас із нашою незабутньою весною... (все і все повертають на думку слова вальчика).

Так якось боляче було прочитати замітку, що це може вже й останній раз такий з'їзд відбуватиметься. Важко бо усвідомити, що вже 45 років минуло від останньої матури в наших гімназіях й що більшість із нас справжніх перемишляків — це вже сеньйори. Тому скористаймо ще із цієї щасливої нагоди та бодай думками спільно і гуртом помандруймо в наше колись „чарівне місто, де срібнолентий Сян пливе, де Знесіння і Замок сторожать рідний лан, де молодість наша пройшла, наша незабутня весна". — Помандруймо восени всіми дорогами, що ведуть на Союзівку.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки та огляди, повинні присилати разом з двома примірниками даного твору до редакції „Свободи" також адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Ярослав Падох

СПОМИНИ ПРО МИКОЛУ НЕДІЛКА

(У п'ятиріччя смерти)

IV

Привіз Микола Неділко з Арґентини більше число картин. Пересилав їх сюди здебільшого, як його дружина була вже в Ню Йорку. Після приїзду влаштував у своєму мешканні показ тих картин і ми наново переживали велику казку, подібно, як тоді, коли він у 1942 році повернувся зі Заліщик. Багатство його об'єктів та безмежна казкова країна його кольорів, були зовсім іншими, як ці з львівського періоду його творчости, але не менш чарівні. Мистцям-критикам залишається дати синтезу перемін, які перейшов геній покійного в поодиноких добах його життя й творчости. Як його життя в різних добах й різних країнах було наскрізь різне, так і в тих добах була його творчість; але завжди була чарівна й говорила так до людей „невченого ока", як до фахових знавців мистецтва про людину виключного таланту. Микола знову виявив свою великодушність, бажаючи сплачувати свої дійсні, а часто й уявні чужі добродійства своїми арґентинськими картинами, але ми порадили йому зберігати їх, як зберігається дрібні ощадности на чорну годину.

В короткий час після приїзду до Ню Йорку Об'єднання Українських Мистців Америки влаштувало йому індивідуальну виставку в Ню Йорку. Відбулася вона в квітні 1962 року і, за словами редактора й відомого мистецького критика Івана Кедрина Рудницького, була вона „великою культурною подією в українській громаді Ню Йорку і темою розмов і дискусій". Принесла також прибуток. Третину картин ми зуміли продати перед відкриттям виставки. Згодом відбулися в цьому же місті дві індивідуальні виставки, друга й остання в лютому 1966 року. Крім того, були його виставки в Парижі в 1965 року, у Філядельфії в 1968 році та в Вашінґтоні в 1977 році. У Ню Йорку від 1966 року виставок не було із-за перенесення Неділка з міста в далеку закутину без українського оточення-Ґлен Кову.

* * *

Рішення перенестися туди й покинути таке прихильне мистецьке середовище, як Нюйоркський Подол, була, на погляд автора цих рядків та для низки правдивих приятелів Миколи, найгіршим, який він і його дружина зробила за все життя Миколи. Бо до того, що в новому місті не було приятелів, й не було мистецького кола осіб, які підтримували б мистецькі труди Миколи, долучилося ще й це, що там Неділки рішили купити старий дім, набути його здебільшого на кредит й з цим присудити Миколу на поворот до заробіткової важкої праці для сплати боргу на хаті. До того ще прийшлося у вільні дні й години від заробіткової праці перебудовувати дім власними руками. Так останнє десятиріччя Миколи завернуло його знову з мистецького шляху на шлях еміґраційного чорнороба. До того, чи в наслідок того, почало щораз більше погіршуватися його здоров'я. Внаслідок цього Микола майже зовсім порвав свої раніші зв'язки, що при його надміру чутливій, типово-мистецькій вдачі, становило дно трагедії, залишення мистецької діяльности й приспішений кінець.

Поверховно пише про цю трагедію біограф Миколи Неділка Богдан Певний у статті п. н. „Микола Неділко", в „Америці" з 21-го жовтня 1982 року, а саме: „Активним залишився Микола Неділко на всьому довгому шляху скитання — Німеччина, Арґентина, Америка. Тільки останніх десять років почав сповільняти — хід - туга його замучувала". Очевидно, була туга за минулим життям, в кого бо її немає, але на ділі було щось куди більше й гірше. Після сплати боргу за хату й її повнім відновленні в нього не стало вже ані сили, ані енерґії щоб повернутись до мистецької творчости. Він глибоко засумнівався у свою спроможність малювати й про це явно говорив. До того докоряв давнім приятелям, що його забули, покинули, хоч було навпаки. Коли, відвідавши його декілька років перед його смертю, ми намовляли його взятися наново до малювання, й згадували про це, як високо його цінять не лише любителі мистецтва, але й колеґи-малярі, в цім його давній приятель Едвард Козак, йому роз'яснилося обличчя й був дуже врадуваний.

Щоб підняти його самопочуття ми договорилися з головою ОМУА Михайлом Черешньовським щодо влаштування ретроспективної виставки в Ню Йорку. Йшлося тільки про це, щоб зібрати його картини по людях та від нього самого, зокрема ще досі невиставлювані. Ми з дружиною відвідали Неділків й провели в їхньому домі доброго півдня. Оглянули Миколину хату, багато прибрану образами й спитали про інші картини. На наше прикре счудування він із ваганням завів нас до свого старого, занедбаного ґаражу з навстіж відкритою брамою й вказав на під, на якому лежала маса скручених полотен-картин, без ніякого порядку, присипаних пилом довгого часу. Після цього відкриття ми наклонювали Миколу більше, як коли, подбати про відсвіження картин й їх оправу, щоб можна було влаштувати виставку. Без виразної охоти він це приобіцяв, але на запит, чи має на це гроші відповів невиразно. Ми запропонували йому дати нам декілька картин, які постараємося продати, але під виразною умовою, що всі здобуті гроші підуть на оправу картин для виставки. Після того повелося продати деяку кількість кратин, але картини залишилися неоправленими. З копій листів до нього з років 1975-78 пригадую собі скільки картин продано й скільки разів, пересилаючи здобуті гроші, ми пригадували оправу картин, а заохочували до малювання нових.

У передостанньому листі з 16-го вересня 1978 року, отже на нецілих вісім місяців перед смертю Миколи Неділка, що наступила 12-го травня 1979 року, я писав до нього: „Посилаю Вам з цією запискою 300 долярів за дві невеличкі останньо продані картини з пригадкою, що це виключно на рамки для Ваших картин на Вашу виставку. Готовтесь до неї! Скоро поінформую Вас коли її можна буде влаштувати. Не забувайте за Керґонксон. Там постали Ваші найкращі картини. Додайте до них нові, ще кращі!" В останньому листі з 28-го січня

(Продовження на ст. 4)

ДОРОГІ БАТЬКИ! ЯКЩО БАЖАЄТЕ ЗВ'ЯЗАТИ СВОЇХ ДІТЕЙ З УКРАЇНСЬКОЮ ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРОМАДОЮ, ТО ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ ДУЖЕ ДЕШЕВОЮ ГРАМОТОЮ В КЛЯСІ „ТР—65", ЗА ЯКУ ЗАПЛАТИТЕ ЛИШЕ ОДНУ ВКЛАДКУ — 75 ДОЛ. І ВАШІ ДІТИ БУДУТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ НА 1,000 ДОЛ. ДО 23-го РОКУ ЖИТТЯ. ПІСЛЯ 23-го РОКУ ЖИТТЯ ЦЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВТОМАТИЧНО ЗРОСТАЄ ДО 5,000 ДОЛ.

Патріярхальне Свячене у Ню Йорку

Як у попередніх роках, і цього року заходами Українського Патріярхального Товариства, Відділ в Ню Йорку, 13-го травня ц. р. відбулось спільне Свячене з членами Товариства, запрошеними гістьми та представниками українських громадських організацій. Радісний період свят Христового Воскресіння – це особлива нагода для того, щоб зійтися, поділитись традиційним свяченим яйцем, спільно погуторити й в окремий спосіб осмислити неповторну подію Христового Воскресіння. Хоч ми вже майже дві тисячі років кожного року величаво святкуємо і велично відзначаємо цю радість радостей, якою є Христове Воскресіння, але кожного року робимо це по-новому, відмінно і неповторно.

Христове Воскресіння — це невичерпне джерело, яке випливає все з новою свіжістю, кожному зокрема, як також громаді й Церкві визначує життєвий шлях.

Свячене було спільним під усіма аспектами, кожним оглядом, не тільки самого святкування, але також і спільного приготування, допомоги членів Товариства. Тому можна його назвати спільним Свяченим великої патріярхальної родини, про що свідчила дружня родинна і щира атмосфера.

Ведучий програмою Ярослав Пастушенко привітав учасників, членів та гостей і попросив о. Тараса Прокопова провести молитву та посвятити Божі дари. З грудей учасників понеслось мелодійне, вічно радісне „Христос Воскрес", а в той час о. Тарас святив розкладену на столах їжу. За почесним столом сиділи представники організацій та у патріяршому віці визначні члени Патріярхального Т-ва, яких тепло й гостинно представив ведучий Я. Пастушенко

Святочне слово виголосив голова Відділу Микола Галів, який привітав о. Тараса, представників українських організацій, гостей та членів Патріярхального Товариства. Промовець звернув увагу на глибокозмістовне розуміння свят Христового Воскресіння. Він сказав, що вбивці Христа сподівались, що зі смертю Христа все піде в забуття, проте дійсність виявилась іншою.

Большевики також сподівались, що, зліквідувавши Українську Церкву, вона перестане існувати, але знову дійсність виявилась іншою. Для ілюстрації незнищимости Христової Церкви він прочитав епізод, описаний німецьким полоненим про українських монахинь на засланні. Большевики намагались їх, українських монахинь, зламати. Вони вивели монахинь тільки в сорочках у сибірську зиму надвір, де вони на очах кілька тисяч в'язнів і полонених за 15 хвилин мали зальоденіти. Монахині відмовилися підписати заяву, що зрікаються монаших обітів і Христа. Вони спокійно молились. На монахинь пустили злющих собак, які підбігли до них, але ні один не торкнув їх. Вони пробули надворі значно довше, ніж було передбачено, але не зальоденіли. Всі почали кричати: Чудо! Чудо! Справді, це було чудо.

Тому що в цей день, неділя, 13-го травня був День Матері, то Христина Навроцька виголосила слово, присвячене Матері, в якому підкреслили велике значення матерів у вихованні і вирощуванні дітей; як обширно мати оспівана в українській і у світовій літературі, цитуючи різних поетів і поетес. Її слово присутні прослухали з увагою і нагородили її гарячими оплесками. Господарі всіх учасниць матерів омаїли з нагоди Дня Матері галузками пахучих конвалій.

У мистецькій частині виступили двоє дівчат – бандуристок, Ліля Опанащук і Оля Ходоба, з ансамблю „Гомін степів", які чудово виконали „Христос Воскрес", „Ой, там за лісочком" народна пісня, „Цвіте терен", також народна пісня, „Мамо" і „Жито сію". Їхня гра на бандурах була добре і мелодійно скоординована зі співом, за що слухачі нагородили їх гарячими оплесками. Крім цього, виступила з деклямацією Софійка Зелик зі студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької, яка з почуттям продеклямувала вірш Уляни Кравченко „На світанні".

Під час програми з коротким змістовним привітом виступив голова Об'єднаного Комітету міста Ню Йорку інж. Михайло Шпонтак. Голова Патріяршого Фонду д-р Роман Осінчук вручив грамоти Михайлові Пирському й інж. Левові Мащакові, які склали на „Патріярший Фонд" по 1,000 дол. При цій нагоді М. Пирський склав ще 1,000 дол.

Заля Українського Народного Дому була прикрашена традиційною українською писанкою та написом „Христос Воскрес" у мистецькому виконанні В. Савчука. Я. Пастушенко представив також господиню Зеню Никифорук, яка була відповідальною за приготування їжі, а секретар управи Відділу Ярослав Клим прочитав довгий список жінок, які разом з З. Никифорук займались приготуванням. Окремо ведучий подякував власникові м'ясної крамниці Ярославові і Ірині Куровицьким за те, що безкоштовно дали м'ясиво, як також жінкам, які принесли солодке.

На закінчення голова Відділу М. Галів щиро подякував Зені Никифорук за смачно приготовану їжу та всім, хто їй допомагав; Ярославові Климові за організацію і координацію підготовки; представникам організацій, гостям, членам Т-ва за численну участь (140 осіб) на Свяченому та Я. Пастушенкові за добре і з тактом проведення програми.

Свячене пройшло гарно у щирій святочній атмосфері, так що учасники на короткий час забули про свої щоденні будні і пережили спільно радісні хвилини Христового Воскресіння. Молитвою і співом „Христос Воскрес" закінчено патріярхальне Свячене.

Н. Н.

Дентист ОЛЬГА ОЛЕНКО

Профілактика хворіб ясен і зубів. Лікування і протезування. Косметична стоматологія. Приймається тільки за попереднім домовленням.

Адреса у Мангеттені: ROCKEFELLER CENTER, 630 5th Avenue, Room 1803, New York, N.Y. 10020

Адреса у Квінсі: 105-37 64th Avenue, Forest Hills, N.Y. 11375, (212) 459-0111

УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ в Ню Йорку

повідомляє, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

відбудуться

в неділю, 10-го червня 1984 р., о год. 2-ій по пол. в домі СУА-УККА, 203 Друга Авеню в Ню Йорку

ПРОГРАМА НАРАД

1. Відкриття
2. Вибір Президії
3. Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів і його прийняття
4. Доповнення до звіту (друкованого) голови Управи
5. Доповнення до звіту (друкованого) директора Музею
6. Дискусія над звітами
7. Звіт Контрольної Комісії
8. Прийняття звітів
9. Звіт Номінаційної Комісії
10. Вибір вісьмох членів Управи
11. Різне
12. Закриття

Просимо Членів Українського Музею взяти участь у цих Загальних Зборах.

За УПРАВУ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ:

Оксана Тишовницька, *секретар* — **д-р Богдан Цимбалістий**, *голова*

У видавництві „СВОБОДА" появилася давно очікувана, найбільш ходова і найбільш читабельна книжка

ВОЛОДИМИР БАРАГУРА

КАЛИНОВИЙ МІСТ

збірка споминів — розповідей із дитячих років у Немирові, із життя учнів Яворівської гімназії в 1922-28 рр.

Мистецьке оформлення **Зеновія Онишкевича**

220 стор., ціна: $12.00, порто $1.00.

Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 6% стейтового податку

Замовляти:

SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

має честь запросити Вас на

ДОПОВІДЬ

ЕВГЕНА ЛАЩИКА

професора філософії Ля Сальського Університету у Філядельфії, Па.

на тему:

ПИТАННЯ МОРАЛІ І ЩАСТЯ У СВІТОГЛЯДІ В. ВИННИЧЕНКА

Неділя, 3-го червня 1984 року, о 2-ій год. дня

Будинок Академії, 206 Захід 100-та вул., Мангеттен, Н. Й.

УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

має шану запросити всіх зацікавлених на

ІНФОРМАТИВНІ СХОДИНИ

В СПРАВІ ПОБУДОВИ КОМЕРЦІЙНО-БИЗНЕСОВОГО ОСЕРЕДКУ "PENNYPACK SQUARE"

8100 Roosevelt Blvd., Philadelphia, Pa.

В ПРОГРАМІ СХОДИН:

Вступні пояснення .... ІГОР ШУСТ
Факти про будівлю .... ОЛЕГ ЧЕРНЯХІВСЬКИЙ
Фінансування розбудови .... ЯРОМИР КІНДРАЧУК

Модератор — МАРТА ШИПРИКЕВИЧ

Ціллю цих сходин є поінформувати зацікавлених в можливостях інвестицій в "limited partnership" і винайм льокалів для комерційного і бюрового вжитку.

Час: **четвер, 31-го травня 1984 року, год. 7:30 веч.**

Місце: **Український Освітньо-Культурний Центр**

700 Cedar Rd., Abington, Pa.

ГОСТЯМ РАДІ!

Маруся Бек

(Закінчення зі ст. 2)

літичної діяльности.

Коли президент СКВУ д-р Петро Саварин, також за фахом адвокат й також живий доказ правильности теорії про подвійну батьківщину — людина на високих становищах канадського державного життя і водночас український патріот, який з гордістю признається до своєї участи в І Українській Дивізії а в „Пласті" — коли д-р Петро Саварин погодився прилетіти з Едмонтону до Дітройту, щоб бути головним промовцем на бенкеті у честь Марусі Бек, то цим доказав ще раз, що знаменито орієнтується у відносинах українців в Америці.

Найяскравішою рисою вдачі Марусі Бек є, мабуть, її життєвий оптимізм і подиву гідний активізм. Стовідсоткова ідеалістка вона напрочуд уміє єднати його з прагматизмом активного політика, — стовідсоткова звеличниця принципів моралі у приватному житті і ворог макіявеллівської тези, що „ціль освячує засоби", — вона визнає також принцип компромісу, без якого нема життя в родині, громаді, державі, цілому світі. Відсіль походить та мудрість і зручність, якою відзначаються державні мужі і державні жінки, які на наших очах досягли вже найвищих постів у своїх країнах. Маруся Бек сміється, коли я називаю її „хронічною оптимісткою". Вона твердить, що не треба ніколи зражуватися невдачами і пригадує, що двічі чи тричі кандидувала в Дітройті до Міської ради і програла, проте зголошувала знову свою кандидатуру, поки вибрали її і досягла в тому місті найбільшої популярности та признання. Ідеалізм Марусі Бек — це віра в перемогу правди, скорше чи пізніше. Її прагматизм — у шуканні шляхів, як осягнути успіх, не капітулюючи перед невдачами. „Я вас мушу навернути на оптимізм", — каже мені Маруся Бек при кожній зустрічі. Може правда за Марусею Бек. Бож вірили в майбутність України і невмирущість нашого народу Шевченко, Леся Українка і Франко.

Українська громада не тільки в Америці, а й у цілій діяспорі може гордитися, що має Марусю Бек і може стверджувати, що Маруся Бек є тільки одна — таким своїм форматом, таким рівнем індивідуальности. Але це річ нормальна і природна: постаті високо понад пересічну міру завжди є рідкістю, – їх немає ні в одному народі одночасно багато, вони власне цим ще більш варті, що є унікальними. Зорганізована окремим Комітетом червнева імпреза у честь Марусі Бек у Дітройті не буде місцевим святом — це буде вираз найвищої пошани і симпатії до цієї діячки від усіх українських людей у світі сущих.

ФУНДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАСЛУГОВУЄ НА ВАШУ ВСЕБІЧНУ ПІДТРИМКУ!

UFU Foundation, Inc.
203 Second Avenue
New York, N.Y. 10003

Володимир Барагура

МЕЧ і КНИГА

Історичні оповідання для молоді

Ілюстрації **П. Андрусева і М. Михалевича.**

Ціна 7.00 дол. з портом

Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 6% стейтового податку

SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302

УКРАЇНСЬКЕ АКАДЕМІЧНЕ КОЗАЦТВО „ЗАПОРОЖЕ"

з великим смутком повідомляє своїх Членів, Членство Братнього Козацтва УАК „ЧОРНОМОРЕ" та все Українське Громадянство, що 27-го квітня 1984 р. відійшов у Вічність, у Лутон, Англія

бл. п. д-р прав

Лев Романовський

Народжений 1906 р. в Чернівцях на Буковині. Покійний був членом та ч. Батьком „Запорожа", членом-основателем студ. централь СУСОР та ЦЕСУС, членом дирекції українського театру в Чернівцях, адвокатом та визначним суспільно-громадським діячем.

ХАЙ ЧУЖА ЗЕМЛЯ БУДЕ ЙОМУ ПЕРОМ!

•

Прибитій горем Дружині, ближчій та дальшій Родині висловлюємо наше щире та глибоке співчуття

СТАРШИНА

В ДЕСЯТУ СУМНУ ТА ДУЖЕ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ мого Найдорожчого ЧОЛОВІКА і нашого Найдорожчого ТАТА

бл. п.

ТЕОДОРА СЕНЧИШИНА

що відійшов з Волі Всевишнього у Вічність дня 29-го травня 1974 р. на 53-му році життя і залишив нас у великому жалю, горю і смутку

в неділю, 27-го травня 1984 р., о год. 12-ій дня

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

за спокій Його душі

в церкві св. Володимира

709 Front Street, HEMPSTEAD, L.I., N.Y.

Тяжким горем та тугою прибиті на все життя:

дружина — **АНТОНИНА**
дочка — **АННА**
син — **ДОРКО**

Дирекція Школи Українознавства в Пассейку, Н. Дж.

зі сумом повідомляє Українську Громаду, що дня 21-го травня 1984 р., несподівано, на 27-му році життя відійшов у Вічність

бл. п.

АНДРІЙ ПРЯТКА

УЧИТЕЛЬ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА в ПАССЕЙКУ.

•

Висловлюємо глибокі співчуття Дружині Наталці, Батькам, Братам та всій Родині.

•

Замість квітів на свіжу могилу, просимо складати пожертви на Рідношкільний Фонд: Selfreliance, N.Y. FCU, Acc. 10009, 108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

ПОСВЯЧЕННЯ НАГРОБНОГО ПАМ'ЯТНИКА

на могилі

бл. п.

ЛЮБОМИРА РИХТИЦЬКОГО (Степана Любомирського)

на цвинтарі св. о. Миколая в Чикаґо, Ілл.

відбудеться

під час Зелено-Святочних Відправ в неділю, 10-го червня 1984 р.

Посвячення довершать Всечесніші Отці із собору свв. Володимира і Ольги.

Дружина — ЗЕНА РИХТИЦЬКА з Родиною

В глибокому смутку повідомляємо Членство Осередку СУМ ім. ген. хор. Тараса Чупринки в Ню Йорку та все Українське Громадянство, що в понеділок, 21-го травня 1984 року, на 27-му році життя, несподівано, відійшов у Вічність член нашого Осередку

бл. п.

АНДРІЙ ПРЯТКА

•

Складаємо найглибші співчуття дружині Наталці, Батькам, Братам та близькій і дальшій Родині Покійного.

Вічна Пам'ять, Дорогий Друже Андрію, нехай чужа земля буде Тобі легкою!

ОСЕРЕДОК СУМ

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими в Америці, Канаді, Австралії, Польщі та в Україні, що дня 21-го травня 1984 року, несподівано, упокоївся в Бозі на 27-му році трудолюбивого молодого життя,

наш Найдорожчий МУЖ, СИН, БРАТ

сл. п.

АНДРІЙ ПРЯТКА

Народився 22-го квітня 1957 року в Польщі, на німецьких землях. Приїхав 4-річним хлопцем до Америки.

Від наймолодших літ і до останнього дня віддано працював у рядах СУМ-А, а пізніше ТУСМУ. З посвятою його серце вірно билося для української справи: „Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за неї".

ПАНАХИДИ відбудуться в четвер, 24-го і в п'ятницю, 25-го травня 1984 р., в год. 7:30 веч., в похоронному заведенні П. Яреми, 7-ма вул. в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОНИ відбудуться з церкви св. Юра, в суботу, 26-го травня 1984 р., о год. 9-ій ранку на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У великому горі й смутку залишені:

дружина — **НАТАЛКА**
мама — **ПАРАСКЕВІЯ**
тато — **СТЕФАН**
брат — **ЮРІЙ**
брат — **БОГДАН**

З Австралії батьки і родина дружини:

мама — **ІРИНА**
тато — **РОМАН**
бабця — **СТЕФАНІЯ**
брат — **АНДРІЙ**

тітки: АННА РАПАВИЙ, АНАСТАСІЯ ШПИНДА з чоловіком

вуйки: ІВАН ПУЖИК з дружиною; АНДРІЙ ПУЖИК з дружиною; дружина покійного вуйка Михайла — МАРІЯ ПУЖИК; АННА ГУМЕНЮК з чоловіком; ІГОР БЕРЕГУЛЯК з дружиною; ОЛЬГА ДУБ з родиною; БОГДАН ПУЖИК з родиною; ВОЛОДИМИР ПУЖИК з родиною; СТЕФАН ПУЖИК з родиною; ЯРОСЛАВ ПУЖИК, АНЕЛЯ ПУЖИК; СТЕПАН РАПАВИЙ з родиною; ІВАН РАПАВИЙ з родиною; ВОЛОДИМИР РАПАВИЙ з родиною; ДМИТРО ПУЖИК з дружиною; ЗЕНЯ МАДСЕН з родиною; СЛАВКО ГУМЕНЮК з родиною; ВАСИЛЬ ГУМЕНЮК з родиною; ІВАН ГУМЕНЮК з родиною; ГРИЦЬ ГУМЕНЮК; ГАНЗЯ БЕРЕГУЛЯК; ДМИТРО БЕРЕГУЛЯК; ДАНИЛО БЕРЕГУЛЯК

•

Замість квітів на свіжу могилу, просимо складати пожертви на Рідношкільний Фонд, Selfreliance, N.Y. F.C.U. Acc. No. 10009, 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003.

Спомин...

(Закінчення зі ст. 2)

1979 року я повідомив, що дату виставки встановив М. Черешньовський й, щоб він готував картини!

У продажі картин з серцем допомагали в Ню Йорку Ольга Соневицька, а в Кергонксоні Володимир Квас, управитель Союзівки. Він теж декілька років під ряд погоджувався влаштовувати в часі літнього сезону індивідуальну виставку Недільких творів, що було б безсумніву принесло поважну суму з проданих образів; він був радий, як колись, вітати Неділка в приміщеннях оселі. Ми з дружиною запрошували Миколу й Оксану до своєї вакаційної хати. Рівнож їхні приятелі — О. і С. Диби з Лейк Джорджу були раді їх вітати в себе. Та все надаремне. Миколу важко було витягнути „між люди", але, не зважаючи на розв'язку фінансової проблеми, зв'язаної з оправою більшої кількости картин, ми не могли дочекатися їх та готовости майстра проголосити дату його ретроспективної виставки. Маестро Михайло Черешньовський знає скільки разів ми договорювалися щодо цієї дати, але не могли дістати згоди того, для кого вона була готовлена. Вона відбулася, але на жаль, щойно по смерті Миколи Неділка, яка наступила 12-го травня 1979 року.

Яка шкода для покійного Миколи Неділка й куди більша шкода для українського мистецтва, що образотворча діяльність цього великого маляра й поета кольорів перервалася набагато скоріше, як його життя.

Кінець.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ — НЕОБХІДНА КНИЖКА ДОМА І В ШКОЛІ!

ПОДБАЙТЕ, щоби в кожній публічній бібліотеці була повна і стисла двотомова

Енциклопедія України

В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

ЦІНА:

Том I .... $ 75.00
Том II .... $ 85.00
Хто замовить ОБА ТОМИ платить $140.00

включно з пересилкою

Замовлення і належність ТІЛЬКИ ЧЕКАМИ або ПОШТОВИМИ ПЕРЕКАЗАМИ (М. О.) слати

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
30 Montgomery Street ■ Jersey City, N.J. 07302

Нема то як на

СОЮЗІВЦІ

Оселі Українського Народного Союзу

Найкраще місце відпочинку і вакацій в Кетскильських горах біля Кергонксону, Н. Й.

Замовляйте місце завчасу на вакації, на незрівнянний вакаційний побут на Союзівці.

Гірська природа, відновлені будинки і кімнати, домашня кухня. 8 тенісових кортів, відбиванкові площі, олімпійського розміру басейн, мистецькі і розваговi імпрези, забави та багато інших удогіднень.

Під новим зарядом.

Ті самі ціни, що минулого року.

Замовлення висилати:

SOYUZIVKA UNA ESTATE
Kerhonkson, N.Y. 12446 Tel.: (914) 626-5641

ПРИЙМЕМО НА ПРАЦЮ

IBM System 34, System 36 operator.

Досвід побажаний. Прийнятий на цю працю перейде вишкіл.

Зголошення:

Український Народний Союз
(201) 451-2200

ТІЛЬКИ 2 ЦЕНТИ ДЕННО

коштує

$5.000 — $10.000

забезпечення

АКЦИДЕНТОВОЮ ГРАМОТОЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Такі низькі вкладки для нових грамот Акцидентового Забезпечення, виданих після 1-го жовтня 1983 року, виносять

$6.50	річно
$3.35	піврічно
$1.75	квартально
.60	місячно

ЦЮ ГРАМОТУ МОЖУТЬ НАБУТИ ТІЛЬКИ ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ У ВІЦІ 16 до 55 років

24-ий з'їзд УЛТПА в Торонто

Рішенням Головної Управи Українського Лікарського Товариства Північної Америки 24-ий з'їзд УЛТП-А цього року відбудеться в Торонто від 28-го червня до 1-го липня. Це вже третій з черги Науковий з'їзд цього Товариства в Торонто. Ці з'їзди організовано вже протягом одної третини сторіччя й вони здобули собі тверду позицію в історії професійного життя УЛТПА.

Коли кинути оком в минуле, то можна занотувати такі місця з'їздів: Союзівка, Ню Йорк, Дітройт, Вашінгтон, Торонто, Вінніпег, Монтреаль, Аруба, Мехіко. Кожний з'їзд проходив з більшою або меншою ефективністю. Одначе, коли приходила черга на Торонто, то члени ту вістку радо вітали не тільки на словах, але й всебічною підтримкою. Як показують архіви Товариства, чикагська група допису вала своєю присутністю повністю. Витворилися особливі сантименти до Торонто й Канади.

Автор цього допису пригадує подорож чикагської групи до Вінніпегу 1978 року. Це був якраз час страйку канадської летунської лінії, тож мандрувати довелося туди дещо літаком, дещо пішки, а вкінці таки добилися канадським автобусом до цілі. Гамір, співи й загальний веселий настрій не вгавали, а автоводій, канадець українського походження, брав активну участь у веселому товаристві. Такі моменти ніколи не даються затерти й завжди залишають приємні спогади.

Дещо про саме місто Торонто, що залишило стільки вражінь у нас з попередніх з'їздів. Хочу згадати коротко про початки й розвій українського Торонто, бо брак місця не дозволяє на ширший допис.

Торонто є столицею провінції Онтаріо. Кількістю населення найбільше місто Канади; воно є найбільшим промисловим, торговельним й фінансовим центром цієї країни, як теж важливим культурним, мистецьким та релігійним осередком. Тут є найважливіше українське скупчення в діяспорі поза СССР, поруч з Ню Йорком, Вінніпегом і Едмонтоном. Українців жило в Торонто в 1978 році 70,000, тобто 2.3 відсотки.

Українці почали поселюватися в Торонто досить пізно. Початки їх поселення сягають 1903 року. По 1950-их роках, тобто, після Другої світової війни, число українців зростало дуже скоро. Після Першої світової війни, на жаль, частина наших людей подавали себе до різних національностей, й через те в нашій субстанції ми понесли велику втрату. Перепис з 1978 року нараховував тут приблизно 50 дентистів, 200 інженерів, 200 адвокатів, понад 100 лікарів та кількасот учителів.

У господарській ділянці великим здобутком українців Торонто є 16 кредитових спілок, а найбагатшою з них є Кредитова Спілка при Філії УНО. Дуже активним є Клюб Українських Професіоналістів і Підприємців, який об'єднує українців без уваги на партійні й релігійні переконання. У 1978 році католики мали 11 церков, з виданництвом „Наша Мета". Отці Василіяни мають середню школу з інтернатом для хлопців й видають теж місячник „Світло". При парафіях засереджується значна частина українського громадського життя як „Рідні Школи", курси українознавства, хори, мистецьки клюби, як теж кредитові кооперативи.

Статистика з 1978 року показує чотири українські греко-православні громади. Торонто є осередком Української Греко-Православної Епархії Східньої Канади. Інститут св. Володимира має гуртожиток для студентів, бібліотеку й музей. Українські протестанти мають п'ять церков і видають три періодичні журнали. Не можна не згадати тут одної церкви Пресвятої Евхаристії, архітектом якої був Р. Жук. Вона являє собою відмінний стиль й її зачисляють до наскрізь модерної архітектури.

З усіх українських товариств та інституцій належить згадати хоч декілька: Спілку Української Молоді, Пласт, Українське Національне Об'єднання, Відділ Українського Лікарського Товариства, Спортове Т-во „Україна". Тут є осідок Канцелярії Світового Секретаріяту Конгресу Вільних Українців. Діє теж Інститут ім. Лисенка й Т-во „Український Музичний Фестиваль". Українці Торонто влаштовують кожного червня фестиваль в рамках інших національних груп. В Торонто є теж Галерія Українського Образотворчого Мистецтва „Фокус", Канадсько-Українська Мистецька Фундація й Галерія при Інституті св. Володимира. Тут теж жив і творив один із найвизначніших мистців українського походження, автор нео цінених „Страстей Христових" та серії „Український Піонер", Василь Курилик.

У головному парку можна бачити пам'ятник Лесі Українки, скульптуру роботи Михайла Черешньовського. Торонто може справді похвалитися найкращим домом для сеньйорів під зарядом п-і Пастернак.

Будучи положеним безпосередньо над озером Онтаріо, це місто розрослося в скорому часі на многомільйонову столицю провінції. Тут члени Українського Лікарського Товариства Канади й З'єднаних Стейтів Америки відбудуть при кінці червня ц. р. свій Науковий з'їзд. Ці з'їзди стали такими популярними, що на них ми бачимо не лише самих членів з родинами, але теж багато приятелів та прихильників. Помилково було б твердити, що наші з'їзди стали виключно науковими, що ми перетворилися в штивних і штучних схоластиків. Ні! Хоч наші з'їзди, з одного боку, є справді наукові, однак, як вказує наша програми, ми ніяк не занедбали товарисько-розвагової частини. Товариський характер цих з'їздів є важливою психологічною базою наших зустрічей, яка зближує членів та вносить приємну, дружню атмосферу.

Лікарське Товариство може похвалитися щораз більшою участю й прихильністю молодої генерації, як в управі, так і у членстві. Це й є тим цементом, по якому ми певніщою ходою ступаємо в певніше завтра.

Д-р Пилип Демус

УВАГА! ЛЮБИТЕЛІ ГАНТЕРУ! УВАГА!

Українська Спілка у Гантері продає залишені парцелі

Реальність Спілки — це полонина, висота 2,500 фт. у серпанку лісів і гір, з чудовим повітрям, гарним видом, добрим тереном до полювання, в недалекій віддалі від церкви і Культурного Центру (1.5 милі) та пещетарських з'їздів: Віндгам, Гантер, Гайнс Фолс. Набувающий землю користується 25 акровим, джерельним озером (26 фт. глибини), зарибленим, з пляжею, з човнами і вітрильниками, оточеним шпильковим лісом — яке є власністю Спілки. За інформаціями писати:

LEXINGTON HIGH ACRES P. O. Box 6 • JEWETT, N. Y. 12444
Tel. (518) 734-3626 після 6-ої веч.

Увага! НОВЕ ВИДАННЯ Увага!

ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІЯ ДЛЯ МОЛОДИХ

Старий і Новий Завіти

УНІКАЛЬНА КНИГА МАЄ:
Розмір: 10 x 7½. Сторінок: 520. Тверда обгортка. Мапи. Кольорові ілюстрації. Ціна: 20.00 дол.

Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 6% стейтового податку.

ЗАМОВЛЯТИ:

SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street • Jersey City, N.J. 07302

Вічну славу...

(Закінчення зі ст. 2)

Немов живий,
прокляттям дише лик.
Чиясь рука, погрозою
набрякла,
Возстала в твердь — і
впала і закякло...
Десь увійшов ще глибше в
груди штик...

А в висоті, на викублені
хмари
— Чорніш ночей
нерукотворні мари, —
Блідий мов плат, у
пурпурі від ран,

Весь у страсній
незамкнутості зору,
Простерся вождь,
недвижен, бездихан,
Небостримку увінчуючи
гору.

Прага, 1928

Але майбутній праведний пожар палахкотітиме знову, бо спалах Крутів, Похід і Базар, та гук із Парижу й Ротердаму не втихне ніколи, а віримо ми усі — він долетить до Престолу Всевишнього:

„І вірю у світлий сон цей:
Упалий од паризьких ран
Воздвигся вилитий із
бронзи,
Дніпровим сонцем осіян".

Писав ці рядки Стефанович, віщуночи може і далекий ще, але певний час, коли з чужини в Україну повернеться Симон Петлюра — мертвий Вождь, щоб спочити навіки там, де Київ, де Дніпро, де гора Андрієва, бо там, саме там — українці майбутніх діб поставлять пам'ятник своїм Найкращим і Найвірнішим синам — Головному Отаманові Симонові Петлюрі, полковникові Євгенові Коновальцеві, Ольжичеві...

„З ночей криваві дні стали / І чорні ночі з днів / І стен од ступенів навали / стогнав і стугонів..."

Це був страшний час розпанішеного терору, коли здавалося саме пекло зависло на нас. Не стало дванадцять років пізніше в Ротердамі, в Голляндії, також наступника Симона Петлюри — полковника Євгена Коновальця, який очолив по трагедії Парижу український змагання за Правду й Волю. Тільки молитва могла дати розраду серцю воїна і поета Стефановича, і він складає Молитву:

Вони злились в єдину гаму
Єдиний витворили гуд —
Гук з-під Базару і з-під
Крут,
Гук із Парижу й
Ротердаму...

Не треба слів. Хай
встане тиша
І д'горі здіймуться
серця —
І хай завмре напруга ця,
Як обря стать
архистратижа.

Коли стоїть перед
престолом,
Вся харалужна, і горить,
І більше мовить кожна
мить,
Ніж можна вимовить
глаголом.

Прага, 1940.

Бо час не ждав, і Молох смерти вимагав від українців нових і нових жертвоприношень: — шість років після смерти Євгена Коновальця впав від куль Гестапо Олег Ольжич, світлий лицар, поет і учений, що „Кришталевим" увійде в українську історію...

МОЛИТВА

Чи на рідних полях,
Чи в чужій стороні,
Осінило чи ні
Святохрєснеє рам'я, —
Вам усім, хто поляг
За тризубовий стяг, —
Вічная пам'ять!
Ви, ким ведено бій,
Вірні Симон, Євген,
Ви, без ліку й імен,
Ти, кришталевий Олеже,
Всіх крилом вас покрий,
Михаїле святий,
Божий стратеже!

Міттенвальд, 1946

В цей день — день 25-го травня, якось особливо ясно бачиться той Поворот Вождя додому... Бо тепер і тоді: „вік-вічно пребудь прославлена — / Божих воїв тобі салют! — / Замордована, закривавлена / Перемого Базару і Крут," — перемога Петлюри й Коновальця. На їх Святі Могили склав найкращу квітку великий поет — Олекса Стефанович, склав за нас усіх, ступаючи слідами Бояновими — що рокотали князям і отаманам-вождям вічну, віщу славу. Від Бояна перебрав він Боянову навіть мову, зумівши її, як ніхто перед ним і після нього — „окняжити" її:

З ЛІТОПИСУ

Бі ко поятим глас
вітязя:
„Како толико вас, гости,
І не могосте одбитися,
Но побігосте?"

І отвіщаху, глаголюще:
„Како нам битися є
вами! —
Цілоє бихом побоїще
Всдали тілами.

Бяху бо вéрху вас, друзії,
Грозно крильми
помавахy, —
Світлі і страшні в
оружії
Вам помагаху".

Прага, 1941

Петлюра був „світлим і страшним в оружії" і цим заслужив від усіх нас вінок нев'янучих квітів, що складає й складатиме Могилу, де спить вічним сном „Блідий, мов плат, у пурпурі від ран, / Весь у страсній незамкнутості зору, / Простерся Вождь, недвижен, бездихан, — Небостримку увінчуючи гору". Йому легко спочивати й чекати Судного Дня — Другого Пришестя Христового, серед таких вінків — перлин поезії.

• Богдан Бойчук і Богдан Т. Рубчак. „Координати, антологія сучасної української поезії на Заході", т. 1, В-во „Сучасність", 1969.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Андреас Папандреу обвинуватив ЗСА, що американські нуклеарні судна в Греції є „провокацією" і справжньою небезпекою для грецького населення. Він уважає, що не було офіційного домовлення щодо того поміж обидвома урядами. Нуклеари на американська зброя знаходиться на території Греції на підставі договору НАТО.

В ОКУПОВАНОМУ ІЗРАЇЛЕМ Ливані, у південній його частині, вже давно відсутні всі країні палестинці, але неспокій у цій арабській території продовжується далі, не зважаючи на сильні превентивні протизаходи, яких вживає окупаційне військо, щоб здушити всі прояви спротиву серед населення. Антагонізм поміж подоланими арабами й окупантами-ізраїльтянами не втихає, а навпаки збільшується, особливо через економічні „дислокації" на півдні Ливану, як подає ізраїльська преса. Ці „дислокації" — це переривання раз-у-раз єдиного шляху постачання до сіл, зокрема до Батер і Єзін, шляху, що пролягає з півночі з Бакаа долини, на південь. Рух по цьому шляху обмежує дуже ізраїльське військо або зовсім його припиняє. Від цього все гірше й гірше економічно маються автохтони цих сіл, тож зростає і обурення зі сваволі окупаційних військ, і туди не пускають „Міжнародної Амнестії", щоб голосно запротестувала.

РОЗДРІБНІ ЦІНИ В КВІТНІ, ц.р. знову зросли на 0,5 відсотка і це не сподобалося речникам з Департаменту торгівлі і взагалі урядовим чинникам, які воліли б уникнути всяких підвишок і підвищення відсотків в банках перед президентськими виборами. Загально припускають, що підвишка цін наступила у зв'язку з подорожнінням енергетики, зокрема електрики, газу, бензини тощо. Ціни на товари широкого вжитку на яких взорується економіка взагалі, зросли в минулому році на 3,8 відсотка. Економісти в загальному вважають, що зріст цін в квітні був помірковааний і з цього приводу не треба підіймати тривоги. Ціни на харчові продукти в квітні залишились майже на цьому самому рівні, що в березні, і тільки в деяких стейтах вони зросли на 0,1 відсотка.

Проблеми Китаю на сходинах УЛТПА в Чикаго

Президент ЗСА Рональд Реґен мав ту перевагу над д-р Марією Слиж, що вона, відвідуючи Китай, „в попа не обідала", як Р. Реґен „обідав" з могутніми Китаю — Денг Шіаопінг чи президентом Лі Шінням. Вона теж не мала можливости зробити собі світлину на тлі славних терра кота воїнів, як це зробило подружжя Реґенів у Ксіян, славній древній столиці Китаю, хоч М. Слиж, мабуть, мала кращу нагоду побачити справжній Китай, а не той, який показували Р. Реґенові. Поза тим вона побувала в тих самих місцях, що й наш Президент, і ще в інших та на рік раніше, ніж він.

Д-р М. Слиж, досвідчений подорожній й, вміє дивитися, запам'ятовувати, підхоплювати на фотографічну плівку те, що насправді істотне, важливе й цікаве, та звернути увагу на вимовні дрібниці. Тому її доповідь на сходинах відділу Українського Лікарського Товариства 5-го травня ц.р. в домів Української Модерного Мистецтва була не тільки цікавою, але й повчальною.

Коментуючи сотні прозірок, вона розповідала про Китай багато такого, чого не дізнаєшся ні з телевізора, ні з періодиків. Які чудові ці гострі шпилі китайських гір, але й як мало там родючої землі, щоб виживи ти понад більйонове населення! Які бідненькі ці китайські села, які примітивні там житлові умови, які бідненські школи і шпитальки! Але яка краса краєвиду, які повні життєвої насnаги ці люди, як важко змагають ся вони, щоб виростити побільше ярини на клаптиках присадибних ділянок землі. Яка примітивна ще їхня індустрія.

Хоч д-р М. Слиж не журналістка, а лікар, але вона так наглядно наблизила слухачів до китайської дійсности. Присутні мали нагоду зрозуміти, де корінь того, що китайці вважають совєтів своїм ворогом число 1, та як зневажливо вони ставляться до всього російського. Який гордий цей народ за своє історичне славне минуле! Росіян вони уважають за дикунів, у порівнянні зі собою.

Ніхто не поставив прелегентці цього питання, але вона, мабуть, було на думці у слухачів: чи покращало життя китайців, порівнюючи з часами існування під „вільськовими лордами"? В Китаї шириться ідеї вільного ринку. Але чи можливо б було повернути до старої господарської системи неконтрольованої господарки?

Управі Лікарського Товариства тепер під проводом д-ра Ю. Процика, й інших „молодих", належиться признання, що вони, підхоплюючи те, що так вдало започаткували лікарі старшої генерації, продовжують утримувати організацію активною й живою. Влаштовування сходин із участю цікавих прелегентів виповнює програму, яка витворилась у нашому товариському житті у наслідок поділу громади на конфесійні і партійні групи та підгрупи.

м. б.

Олекса Тихий...

(Закінчення зі ст. 1)

робітничі підлітки, а самі робітники.

Новий строк покарання відбував він у концтаборах в Мордовській АССР, згодом був переведений до концентраційних таборів у Пермській області. Протягом тюремного перебування завжди стояв у перших лавах боротьби за права людини, тому постійно О. Тихого карали штрафними ізоляторами, карцерами, тяжкою каторжною працею при „пониженому" харчуванні, та вигадуючи різні інші моральні тортури для цього українського патріота, який ніколи не заломлювався, а далі добивався справедливости.

Несправедливість і жорстокість звертання тюремної адміністрації з ним була настільки брутальна, що О. Тихий не завагався піти на 50-денну повну голодівку, хоч знав, що його хворий з виразкою шлунок кривавитиме і спричинить його передчасну смерть, що і сталося.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

АГЛАЯ ЮР, член УНС Відд. 239-го ім. Юрія в Філядельфії, Па., померла 24-го січня 1984 року на 57-му році життя. Нар. 1928 року на Буковині. Членом УНС стала 1961 року. Залишила в смутку мужа Олександра, сина Василя: сестер Аспазію, Марію, Катерину і братів: Василя, Христіяна і Леоніда та ближчу і дальшу родину в Буковині і Америці. Похорон відбувся 28-го січня 1984 року на Українському цвинтарі Св. Марії на Факс Чейсі, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
В. Винницький, секр.

ІВАН ЗІЛИНКА, член УНС Відд. 146-го ім. Івана Франка в Воррен, Миш., помер 18-го січня 1984 року на 60-му році життя. Нар. 1923 року в селі Улазів, повіт Любачів, Україна. Членом УНС став 1972 року. Залишив у смутку дружину Стефанію, дочку Марійку, з мужем Домініком Романо, Анну з мужем Михайлом Лукасик; трох внуків, маму, трьох братів, сестру на Україні і ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 23-го січня 1984 року на цвинтарі Мт. Оліве в Дітройті, Миш.

Вічна Йому Пам'ять!
Г. Корб'як, секр.

Вступайте в члени УНС

● РІЗНЕ ●

"MINERAL ICE"

Натуральна мазь для терплячих від болів — ревматичних, мускульних і суглобних запалень. Усуває болі пагідно і швидко. Чек на $13.95 за 1 фунт висилайте до "MINERAL", 2103 Niles-Cortland Road Warren, Ohio 44484

Увага! Увага!
КНИЖКИ К. ШОНКА
Можете купити книжки до Вашої колекції по зниженій ціні:
„Україна у листівках" — $8.00 + $2.00 пошта
„Історія українського мистецтва в ілюстраціях" — $8.00 + $2.00 пошта
„Дерев'яна різьба в Україні" — $8.00 + $2.00 пошта
Прошу писати чек на "Estate of Konstantyn Szonk" на адресу:
OLHA ALVINO, 132-36 87th St. Ozone Park, N.Y. 11417

■ REAL ESTATE ■

Ulster County/Greenfield Park, N.Y. Save money, buy direct from owner. PARCELS from 2 to 10 ACRES All road frontage, electricity, water — $1,780.00 acre. Terms available. 90 mi. from N.Y.C. Principal only. Call (212) 646-3374

Ірвінгтон, Н. Дж. 3-РОД. ДІМ
5, 5, 4 просторих кімнат, модерні кухні і лазнички, викінчена пивниця, гараж на два авта, велика площа. Власник згідний дати позичку.

DESNA REALTY
(201) 399-3000

• FUNERAL DIRECTORS •

LYTWYN & LYTWYN
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга ЩИРА і ЧЕСНА
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
Також займаємося похоронами на цвинтарі в Бавнд Бруку і перенесенням Тлінних Останків з різних країн світу.
UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Avenue (corner Stanley Terr.)
UNION, N.J. 07083
(201) 964-4222

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
КОНТРОЛЬОВАНА ТЕМПЕРАТУРА
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568